

Problematika invazivnih tujerodnih sršenov v Sloveniji in Evropi

Simon Golob,
svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja
Javna svetovalna služba v čebelarstvu
Čebelarska zveza Slovenije

Problematika tujerodnih invazivnih vrst sršenov

- ▶ V kmetijstvu (čebelarstvo, sadjarstvo, vinogradništvo,....)
- ▶ Opraševalni servis
- ▶ Biodiverziteteta
- ▶ V gospodarstvu in turizmu
- ▶ Na področju javnega zdravja (napadi, piki, ...)

Vrste sršenov

evropski sršen ✓

azijski sršen ✗

orientalski sršen ✗

Azijski sršen (*Vespa velutina*)

- Invazivna vrsta
- V Evropo pripeljana v letu 2004 v mesto Bordeaux v Franciji

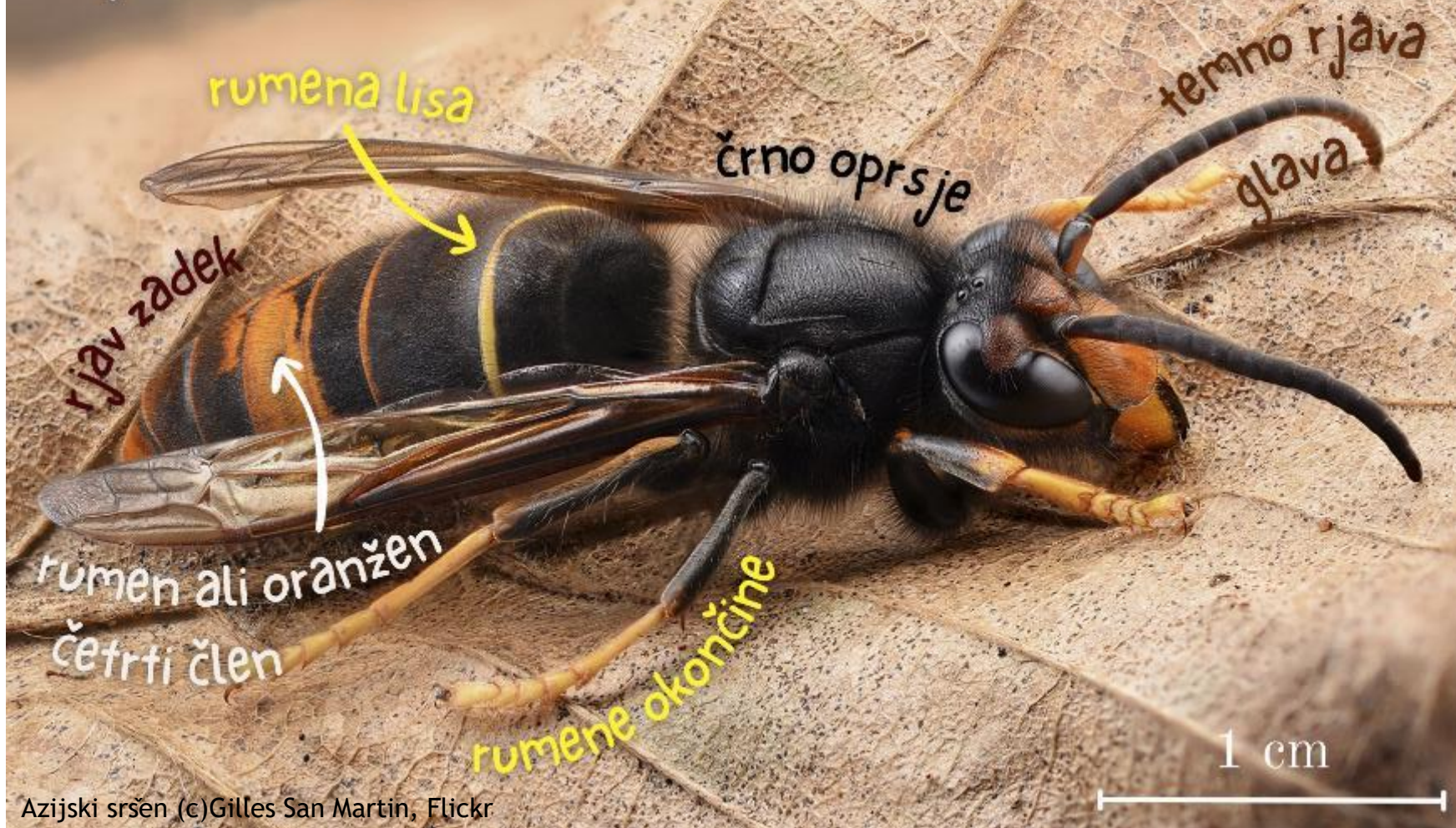
AZIJSKI SRŠEN

Vespa velutina

25 - 30 mm

INVAZIVKE

Azijski sršen (*Vespa velutina*)

-manjši od domorodnega evropskega sršena

-značilna gnezda jajčaste oblike, visoko v krošnjah, z vhodom ob strani

-prepoznamo ga bo temni barvi, rumenih nogah in rumenih zadnjih obročkih zadka

predstavitev invazivnih tujerodnih vrst
Azijski sršen (*Vespa velutina nigrithorax*)

Izvor: jugovzhodna Azija

Poti vnosa: slepi potnik pri transportu, spontano širjenje

Habitat: v naravi ter na kmetijskih in urbanih območjih, gnezda na prostem, visoko v krošnjah dreves ali drugih strukturah (balkoni, podstrešja)

Status: v Sloveniji ga zaenkrat še nismo zabeležili

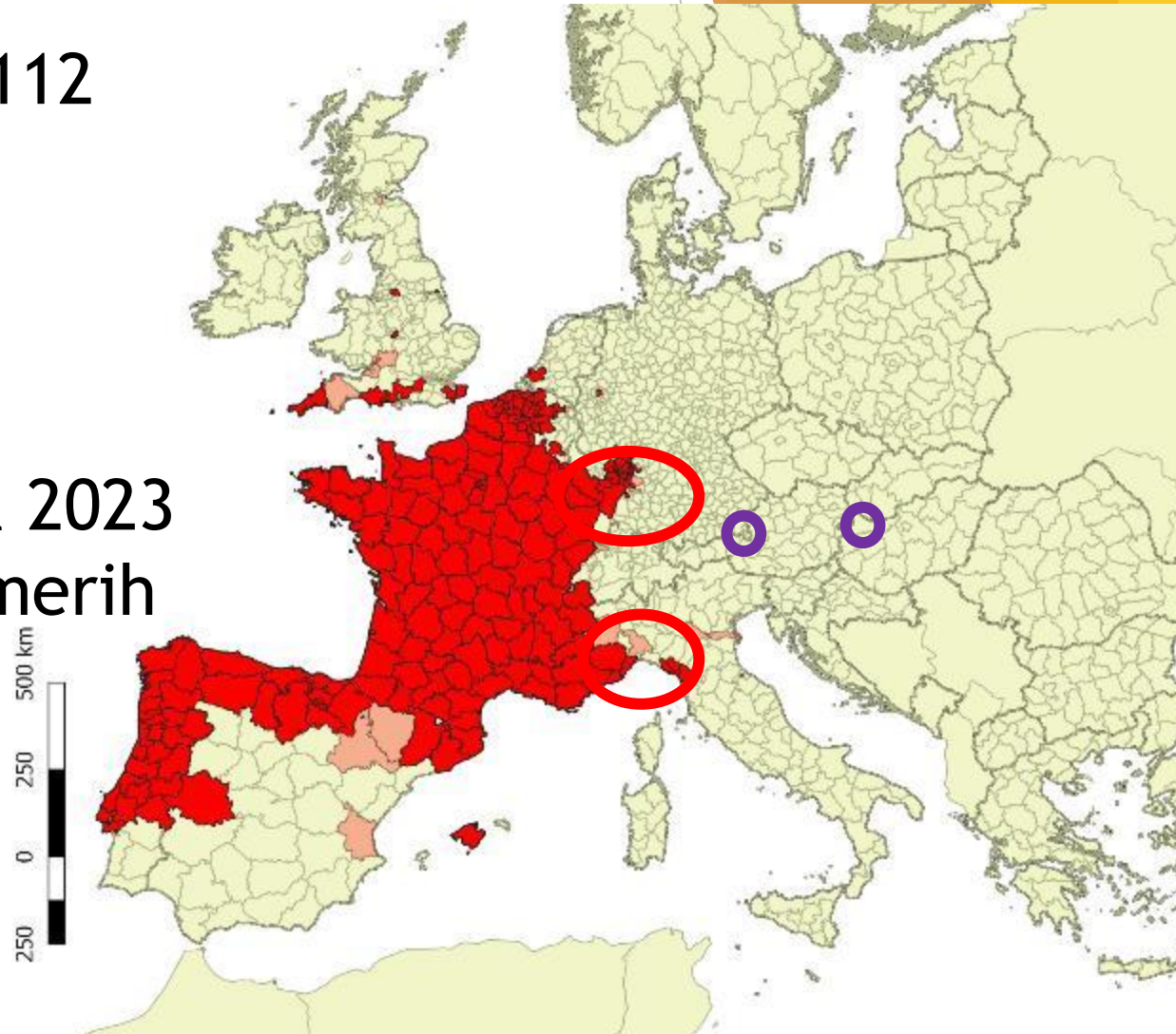

Azijski sršen (*Vespa velutina*)

-hitro širjenje (Francija - do 200 km letno, Velika Britanija na med 70 in 112 km letno)

Od sosednjih držav:

- V Italiji je prisoten in razširjen
- Na Madžarskem je bil odkrit avgusta 2023
- v Avstriji spomladi 2024 - v obeh primerih ni prišlo do širjenja v naravo

Azijski sršen (*Vespa velutina*)

- Pričakujemo lahko njegov prihod preko naravnega širjenja ali pa s transportom
- Pogosto je pri čebeljih panjih kjer lovi čebele
- Potrebno bo opazovanje in spremljanje
- Bodimo previdni da pri tem ne uničujemo domorodnega evropskega sršena in drugih podobnih vrst žuželk

Azijski sršen - Izkušnje zatiranja iz tujine

Uporaba t. i. električnih harf

- ▶ Podobno el. pastirjem
- ▶ Uporaba ob panjih
- ▶ Napajanje prek solarnih panelov

Metode boja proti azijskem sršenu

- ▶ telemetrija

Telemetrija

- ▶ Sršenu je treba slediti in njegovo lokacijo odkrivati s pomočjo harmoničnega radarja
- ▶ Ustrezno usposobljeno osebje ter seveda nakup potrebne tehnične opreme
- ▶ razmeroma draga metoda dela

Uničevanje gnezd

- ▶ v mestu Imperia opravlja civilna zaščita
- ▶ na nekaterih drugih območjih in izven poseljenih predelov pa tudi čebelarji - strokovnjaki za uničevanje azijskega sršena.

Uničevanje gnezd

- ▶ V idealni situaciji, če zadenejo vhod v gnezdo, lahko uničenje izvedejo z enim samim vpihom insekticida
- ▶ Pesticid se vbrizgava s pomočjo nadtlaka, ki ga ustvarijo s prenosnim akumulatorskim kompresorjem

Uporaba zaščitne opreme

Metode boja proti azijskemu sršenu

- ▶ Metoda »trojanskega konja«.

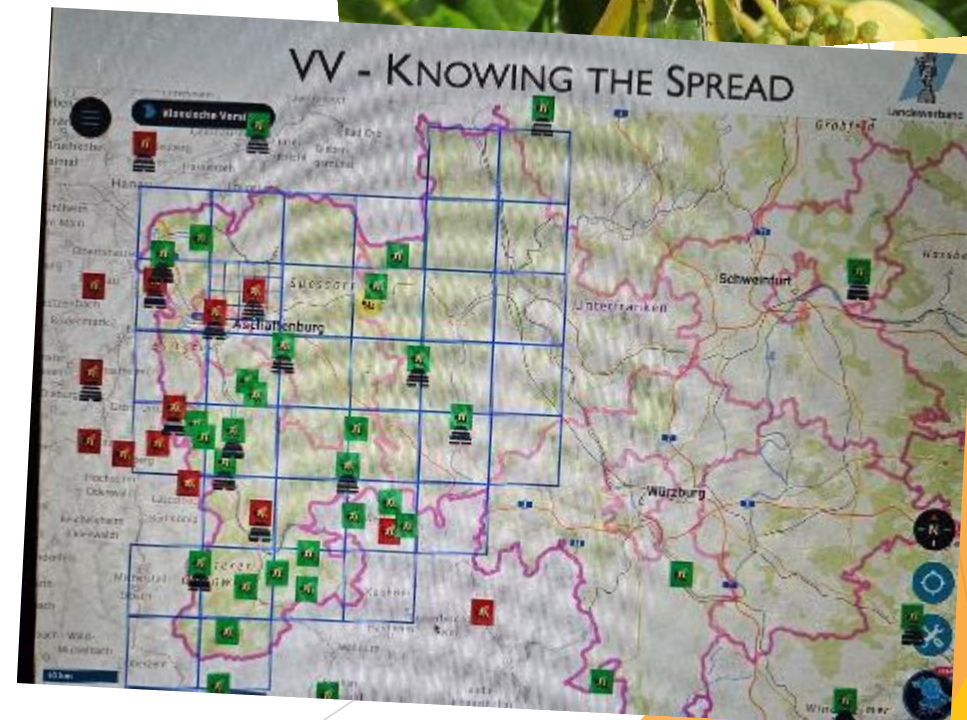
Metoda »trojanskega konja«.

- ▶ Učinkovitost uničenja sršenjega gnezda s to metodo je slabo raziskana
- ▶ Pojavijo se predvsem naravovarstvena vprašanja glede vnašanja insekticida v naravo
- ▶ Propadlo sršenje gnezdo in sršeni namreč postanejo hrana za druge insekte in ptice !!!

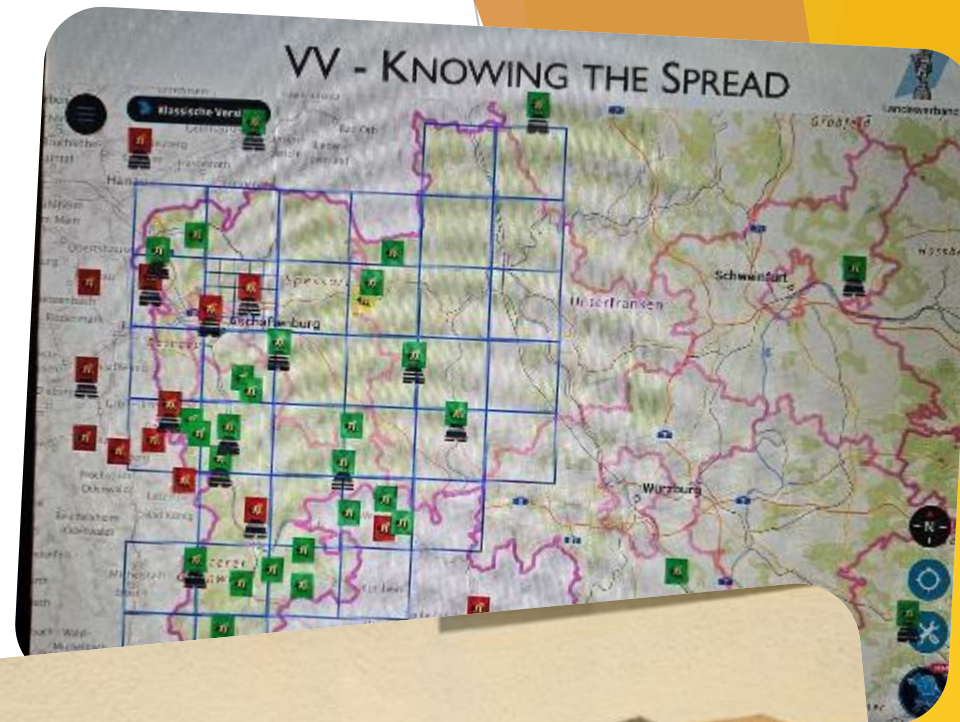
Predstavitev zatiranja azijskega sršena na Bavarskem

- širjenje z zahoda
- vedno večje število gnezd
- Izvajanje monitoringa in odkrivanja gnezd

Monitoring azijskega sršena

- Velika vključenost splošne javnosti
- Na območjih kjer je že prisoten in območjih kjer še ni
- Uporaba vab, ki za sršene in druge žuželke niso smrtne
- Iskanje gnezd z triangulacijo („kartiranjem“)

Orientalški sršen (*Vespa orientalis*)

ORIENTALSKI SRŠEN

25 - 35 mm

Vespa orientalis

predstavitev invazivnih tujerodnih vrst **orientalski sršen** (*Vespa orientalis*)

Izvor: Jugo zahodna
Azija, Severna Afrika,
Madagaskar

Poti vnosa: slepi potnik
pri transportu, spontano
širjenje

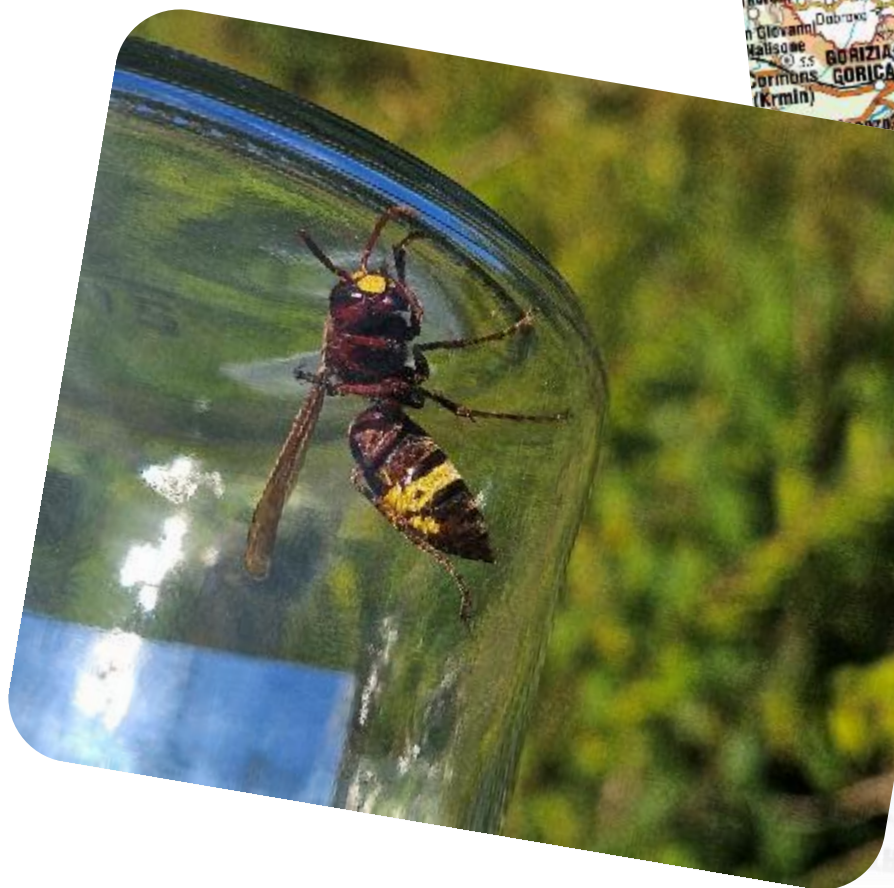
Habitat: v naravna,
kmetijskih in urbana
območja, gnezda gradi
pod zemljo, lahko tudi v
votlih drevesih, objektih

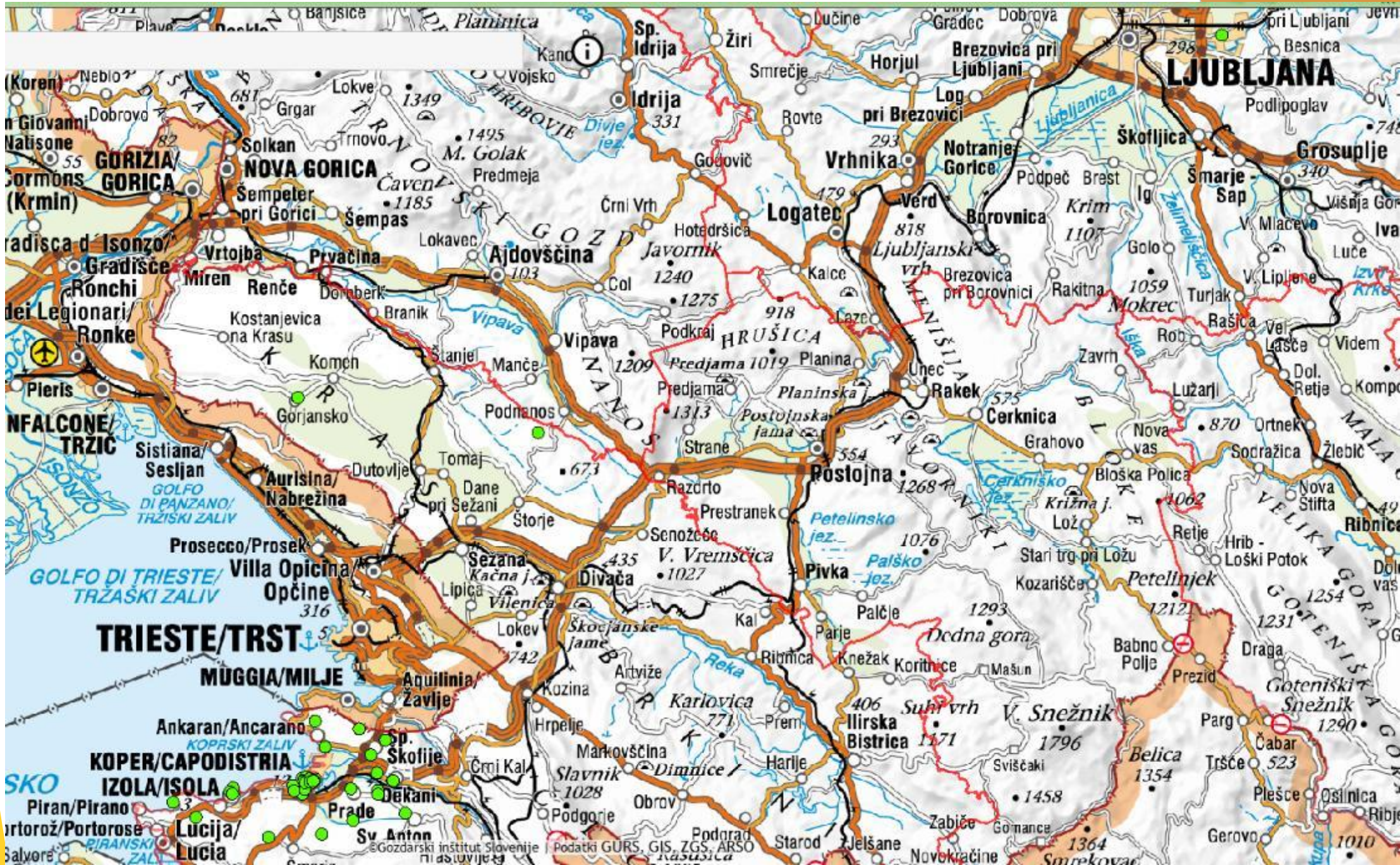
Status: v Sloveniji prvič
zabeležen 2019, nato še
2020 in 2023, vse tri
najdbe so iz območju
Primorske

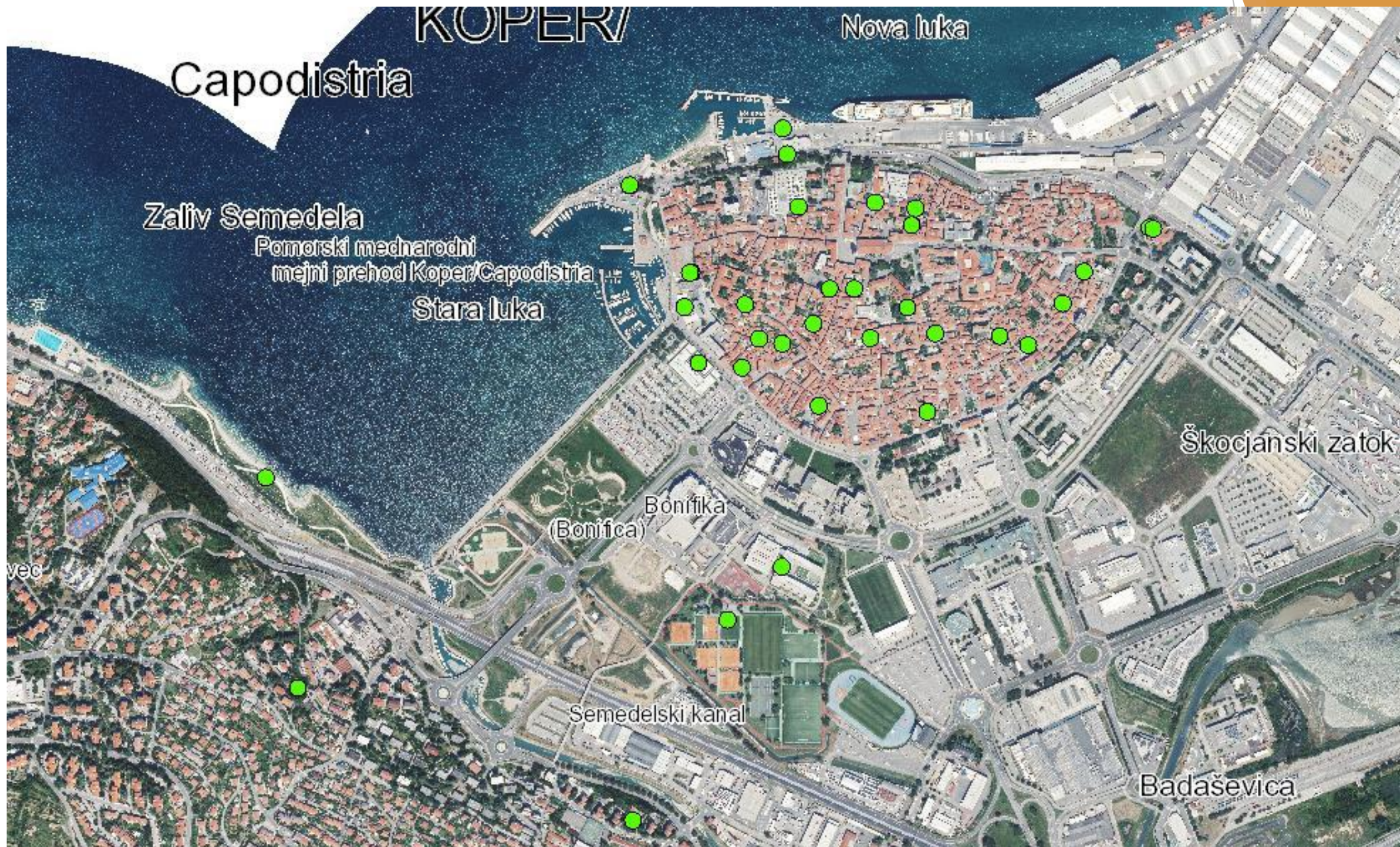

Potrjena opažanja osebkov v sistemu invazivke.si

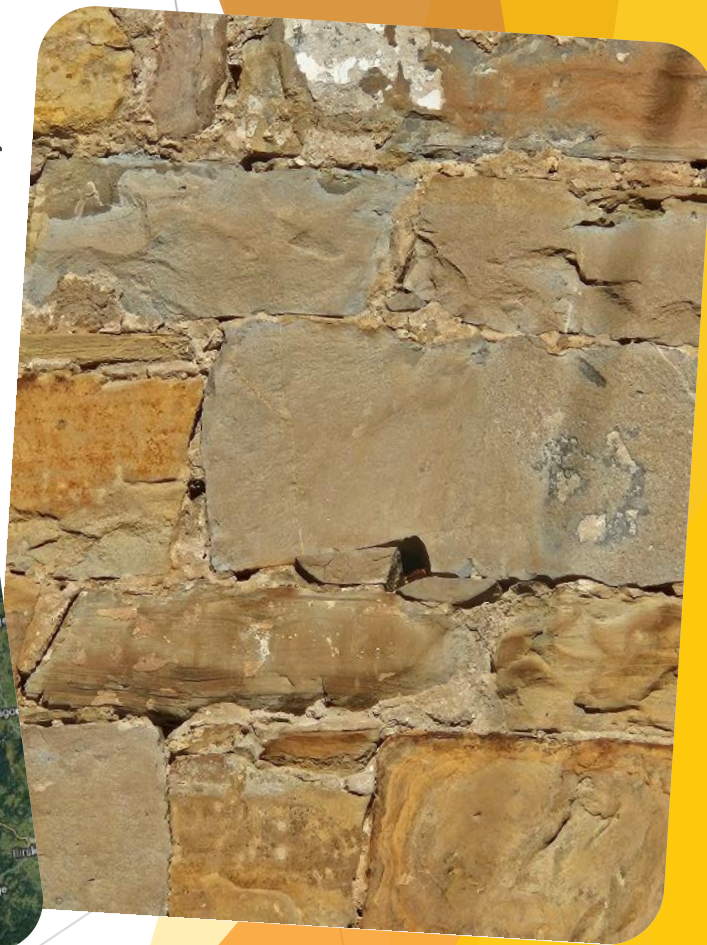
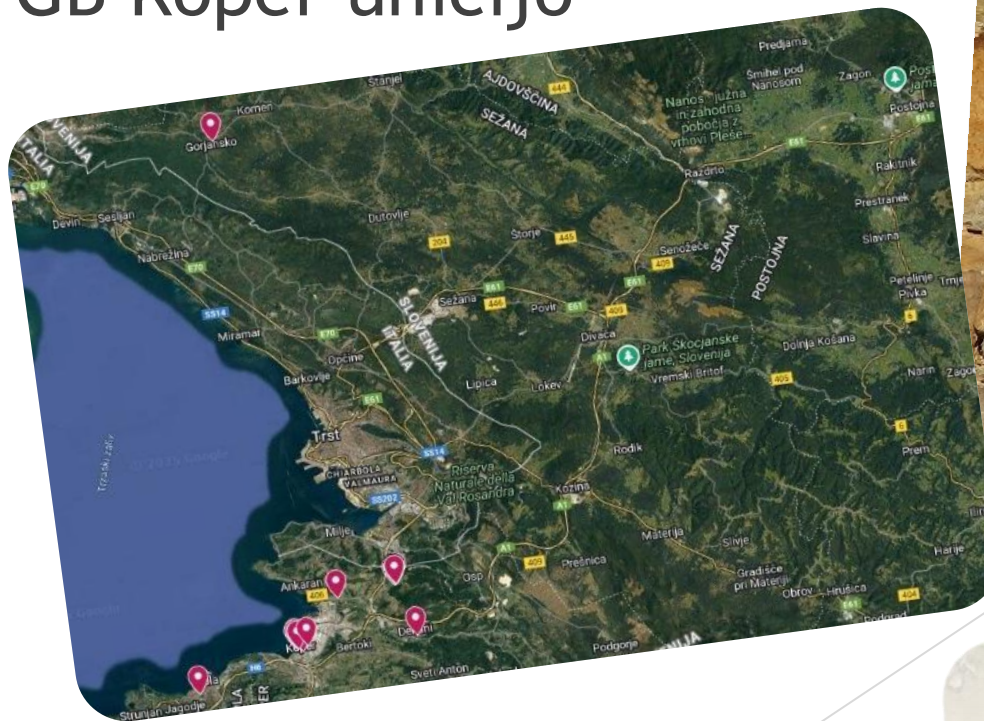

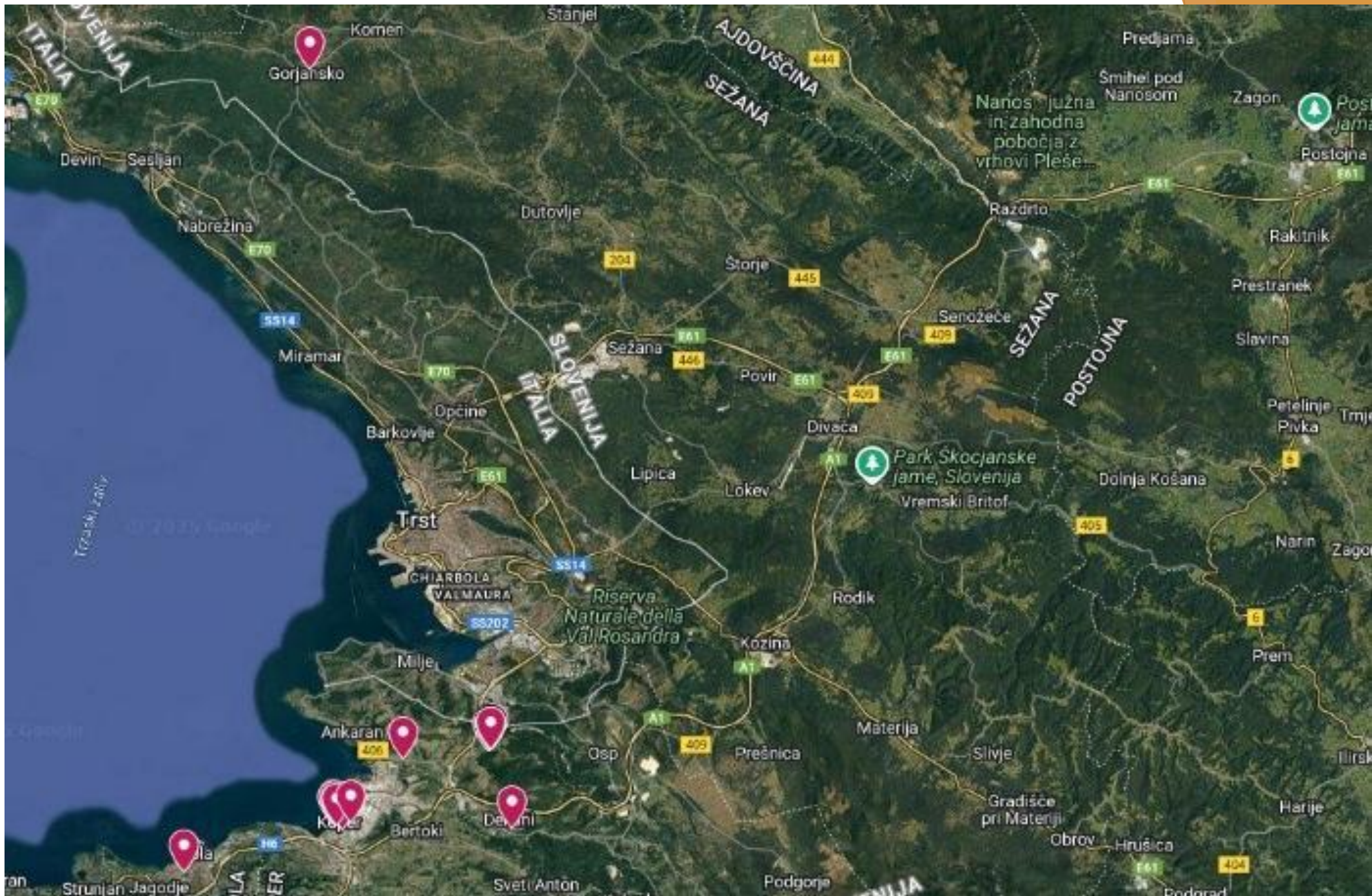

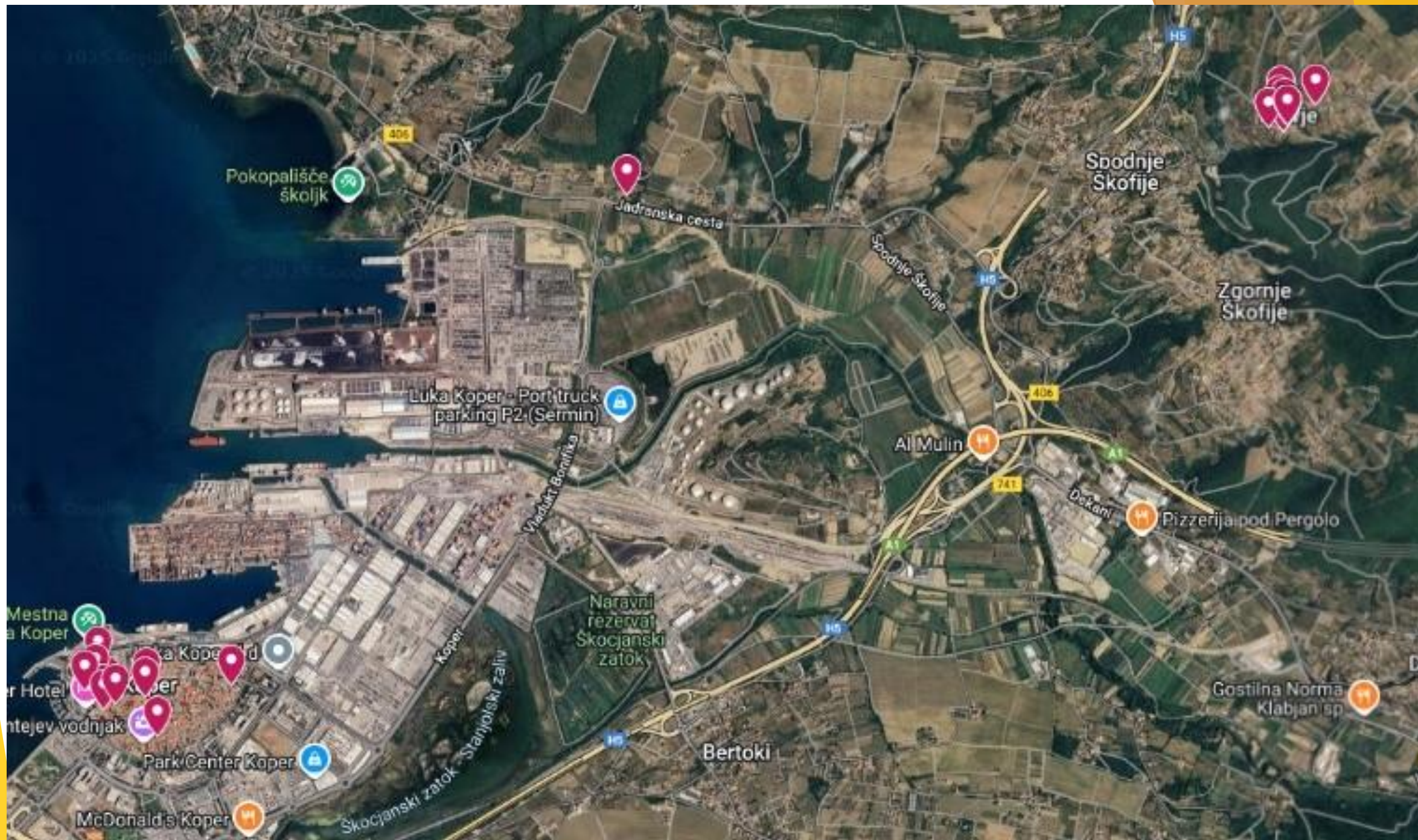

Potrjena gnezda orientalskih sršenov

- ▶ Preko 30 potrjenih in uničenih gnezd
- ▶ Največ na območju starega dela Kopra in naselja Plavje
- ▶ ČZS potrdi -> gasilci GB Koper uničijo

Druge podobne vrste

Ose so manjše od sršenov. Delavke v poznem poletju merijo približno 15 mm. Matice lahko presežejo 20 mm, kar je velikost tukaj prikazanega azijskega sršena brez glave. Spomladi vidne matice os so zato lahko celo večje kot prve delavke sršenov.

Orjaška skolija, *Megascolia maculata*, je ena največjih evropskih "os", zato jo pogosto zamenjujejo z azijskim sršenom. Pokrita je z gostimi dlačicami in ima svetleče črno telo. Glava je na vrhu rumena, na zadku pa ima 4 rumena področja brez dlačic. Je parazit na ličinkah nekaterih večjih hroščev (npr. majski hrošč, nosorožec).

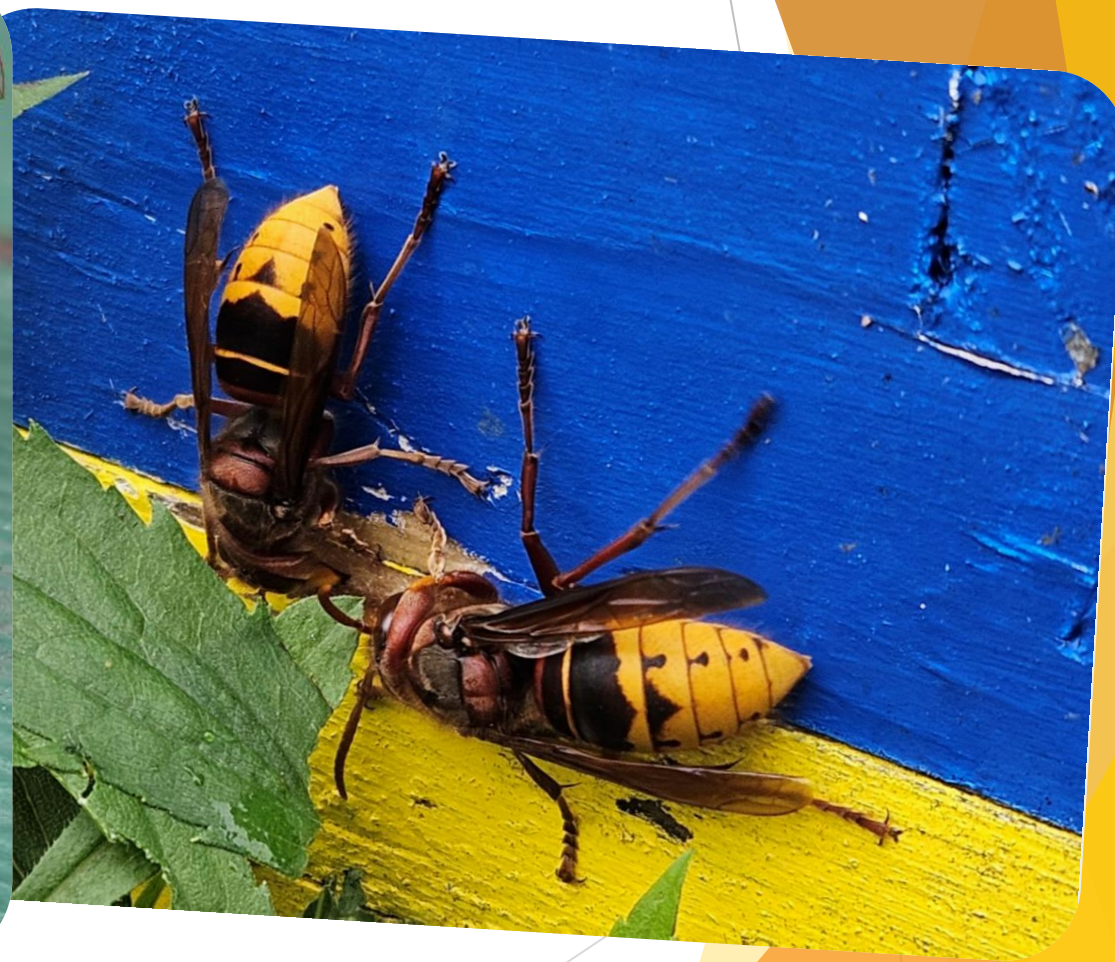
Velika lesna osa, *Urocerus gigas*, je rastlinska osa katere ličinke se prehranjujejo z lesom. Po črnih in rumenih obročkih na zadku, valjastem telesu in dolgih, v celoti rumenih tipalkah, se jo zlahka loči od sršenov. Samica lahko v dolžino doseže 45 mm in ima dolgo leglico (ovipositor) za odlaganje jajčec v debla dreves. Ta vrsta je popolnoma neškodljiva

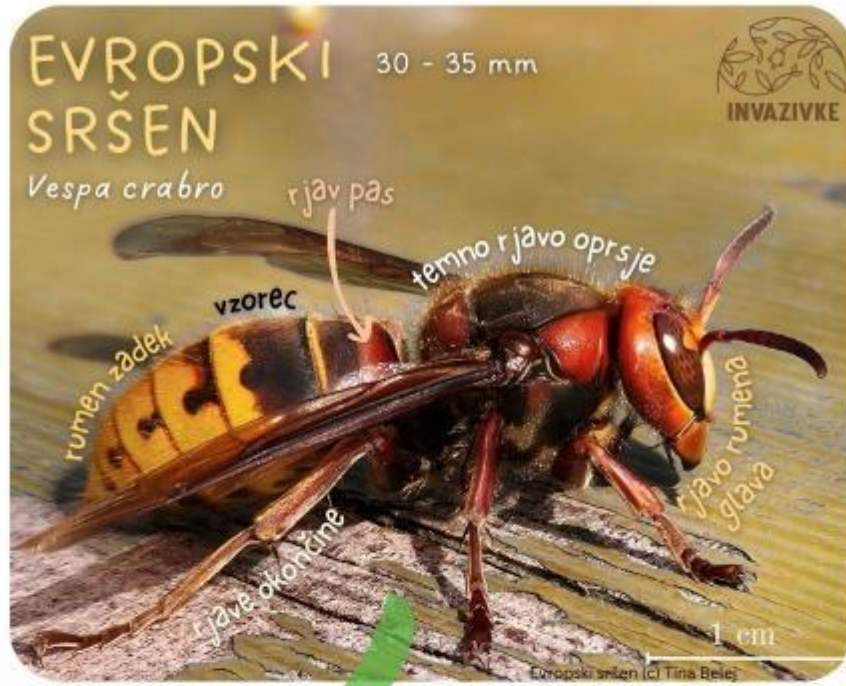
Modra lesna čebela, *Xylocopa violacea*, meri 20-30 mm in je popolnoma črna z vijolično-modrimi odsevi. Samica te samotarske čebele gradi gnezda v preperlem lesu in nabira cvetni prah za hrano ličinkam.

Mnoge **muhe** (Diptera) lahko spominjajo na ose ali sršene. Razlikujejo se v tem, da imajo muhe samo en par kril, poleg tega so njihove oči običajno bolj okrogle in imajo krajše tipalke.

Evropski sršen (*Vespa crabro*)

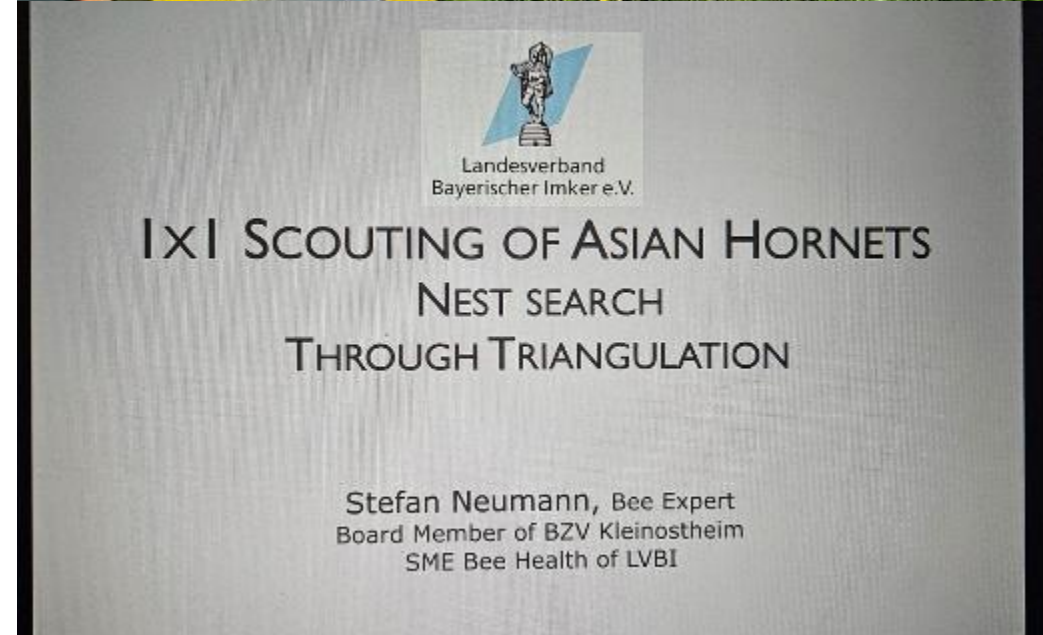

- avtohtona (domorodna) vrsta sršena
- večji od azijskega in orientalskega sršena
- pomemben zaveznik v boju proti azijskemu sršenu
- njegove koristi za okolje so večje od težav ki jih povzročata v sadjarstvu ali čebelarstvu

- tujerodni invazivni vrsti sršena
- manjši od evropskega sršena
- imata negativni vpliv na okolje in biodiverzitetu
- predvsem azijski sršen pa, kjer je prisoten, povzroča veliko škodo v čebelarstvu in drugih kmetijskih panogah

Aktivnosti na tem področju

- Članki in objave (SČ, splet, ...)
- Predavanja v izvedbi VF NVI
- Strokovne razprave
- Priprava načrta odziva ob pojavu (skupaj z inštitucijami, ZRSVN in MNVP)
- obisk praktične delavnice v Liguriji - Italija (oktober 2024), webinar Bavarska - Nemčija (oktober 2024), predavanje dr. Papachristoforo (september 2025)
- monitoring stanja...

Kako naprej ?

- ozaveščanje čebelarjev in splošne javnosti
- strokovna predavanja in razprave
- monitoring stanja

Kako naprej ?

- Praktična izobraževanja v tujini
- Dokončna priprava načrta odziva ob pojavu azijskega sršena
- Problematika širjenja orientalskega sršena

Kako naprej ?

-Ključna je podpora pristojnih ministrstev
in sodelovaje inštitucij

